

ПРОПОЗИЦІЇ
Донбаської Регіональної ради з
питань реформи правосуддя
до законопроекту
«Про державну політику
перехідного періоду»

січень 2021

THIS PROJECT IS FUNDED BY
THE EUROPEAN UNION

EXPERTISE
FRANCE

PRAVO-JUSTICE

Ця публікація була підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю Донбаської Регіональної ради з питань реформи правосуддя, і не обов'язково відображає погляди Європейського Союзу.

1. Вступ.

Проект ЄС «Право-Justice» вже протягом трьох років допомагає залучати правничу спільноту до процесу розробки державної політики у сфері правосуддя. Така допомога надається шляхом підтримки діяльності Регіональних рад з питань реформи правосуддя (РРРП), які створені та функціонують в Чернівецькій, Дніпровській, Харківській, Львівській, Одеській областях та Донбасі. На сьогодні, члени Рад взяли активну участь у підготовці законопроекту про медіацію, змін до Кодексу з питань банкрутства, пропозицій щодо вдосконалення законодавства з питань виконавчого провадження, впровадження електронного суду та обговорення концепції перехідного правосуддя.

Регіональні ради з питань реформи правосуддя діють як постійно діючі робочі групи, що сприяють втіленню реформ відповідно до принципу «знизу-вгору» - через донесення специфічних для регіону викликів і їх потенційних рішень до рівня центральних органів влади. Як наслідок, правники з регіонів, шляхом напрацювання власних пропозицій щодо вирішення проблемних питань, мають можливість брати участь у формуванні політики у сфері правосуддя та представляти свої комплексні рекомендації стосовно удосконалення законодавства.

Пропозиції узагальнила: Олена Фонова - координатор Донбаської регіональної ради з питань реформи правосуддя.

2. Загальні зауваження до тексту проекту Закону.

Окрім конкретних пропозицій до законопроекту «Про державну політику перехідного періоду», Донбаська регіональна рада реформ правосуддя має наступні загальні зауваження до проекту закону.

Текст закону поєднує рамкові норми разом зі спробами спеціального регулювання, що вважаємо недоцільним. Так вбачається більш прийнятним зробити законопроект **рамковим** та внести відповідні зміни до Перехідних положень вже діючих законів з огляду на тимчасовість заходів, в ньому передбачених. В протилежному випадку виходить, що створюється окрема галузь права - право перехідного періоду. В такому випадку ступінь нормативного регулювання всіх сфер, задіяних в законопроекті повинен бути значно глибшим та об'ємнішим.

Поєднання в одному законі нормативного **регулювання багатьох сфер** починаючи від національної пам'яті та закінчуючи освітою, пільгами в різних сферах правовідносин є не виправданим з огляду на громіздкість тексту в цілому та прогалини у регулюванні окремих сфер. Відповідно до правил юридичної техніки конкретне регулювання певних правовідносин, детальних їх опис здійснюється у підзаконних НПА.

Крім того, **практичну реалізацію** деяких норм законопроекту вбачаємо **проблемною**, хоча в тексті вони виглядають природно. Зокрема, сумнівним видається можливість фінансування всіх заходів перехідного періоду з місцевих бюджетів, оскільки, як показує реальність, є багато інших життєво важливих питань, на вирішення яких не вистачає фінансування, зокрема, опалення, відшкодування пільг, тощо.

Хочемо зауважити, що відповідно до правил законодавчої техніки нормативні положення закону не повинні містити **зайвої деталізації**. Закон регулює суспільні відносини, а не вирішує конкретне питання для конкретної фізичної чи юридичної особи. Тому вбачаємо недоцільними положення відносно створення Національного музею подолання агресії Російської Федерації, яким визначаються конкретні установи та місце їх розташування; конкретні норми щодо переміщення грошей, речей, продуктів харчування з тимчасово окупованих територій та на тимчасово окуповані території. Це повинно вирішуватись відповідними підзаконними нормативними актами.

Також законопроект містить **норми, які декларують очевидні речі**, такого слід позбуватись, адже це не концепція, а майбутній закон. Наприклад, ч. 2 ст. 37 передбачає, що з метою подолання наслідків пропаганди держава забезпечує належне фінансування та діяльність центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу. Однак, належне фінансування та діяльність центрального органу виконавчої влади забезпечується бюджетним процесом, а не декларативною нормою закону.

Законопроект містить низку норм, які **не узгоджуються з вже чинними нормами законів**, зокрема, ЦК України щодо положень позовної давності, закону «Про судову стріку і статус суддів» тощо.

Також, є низка важливих **питань, які залишилися поза сферою уваги законопроекту**, це зокрема, питання матеріальної та моральної компенсації для постраждалих від конфлікту. Перекладання повної відповідальності на Російську Федерацію не є продуктивним шляхом. По-перше, таке відшкодування може взагалі не відбутись, і по суті законопроект перекладає на іншу державу

вирішення навіть тих питань, які повинна вирішувати країна, що повинна виконувати свої позитивні зобов'язання, а у разі їх недотримання – нести відповідальність. По-друге, шкода може бути спричинена не тільки прямими діями російської сторони. Руйнування домівок, наприклад, можуть також відбуватись у зв'язку з військовими діями з боку українських військових. Разом з тим, законопроект ці питання залишає поза увагою.

Хочемо також звернути увагу на те, що за досвідом країн, де відбувались процеси перехідного періоду, **конвалідація правочинів** здійснювалась **без створення будь-яких комісій**. На законодавчому рівні передбачалось, які саме правочини є конвалідованими і визнаються державою. Разом з тим, законопроект містить норми щодо створення Національної та регіональних комісій з конвалідації, діяльність яких матиме ризик корупційних діянь та спричинить додаткове невдоволення населення, яке і так потерпало від збройного конфлікту.

Положення щодо **процедури люстрації** також вважаємо **недосконалими**, оскільки фактично вони повторюють ті самі помилки та підходи, що були визнані ЄСПЛ такими, що порушують конвенційні права, та піддані критиці Венеційською комісією. Крім того, конвалідація правочинів після деокупації є менш доцільною ніж до неї, адже проблеми, які виникають у громадян з реалізацією свого права власності на майно, що знаходиться в ОРДЛО наявні зараз і таким чином знову не вирішуються, які і не вирішувались протягом 7 років з початку окупації.

Ще одне зауваження стосується **звуження прав громадян, що здійснюють перетин лінії розмежування**. На даний час діє такий режим перетин, за яким дозволено перевозити все, що не заборонено. Водночас, законопроект навпаки передбачає зворотній режим, коли заборонено все, окрім дозволеного. Вважаємо такий підхід непродуктивним, та таким, що не сприяє відновленню зв'язку держави та громадян, що проживають на тимчасово окупованих територіях та загальної мети, яка транслюється у законопроекті та погіршує права таких громадян.

Важливим питанням є **визначення тимчасово окупованих територій в Донецькій та Луганській областях та дати їх окупації**. Разом тим, проєкт передбачає визначення такого статусу в майбутньому - рішенням Ради національної безпеки і оборони України, яке вводиться в дію указом Президента України, при цьому встановлюючи в залежність в деяких статтях настання певних обставин від дати окупації та наявності статусу тимчасово окупованого населеного пункту. При цьому, в Перехідних положеннях відсутні норми, які регулюють ці обставини, вони вміщені в самому тексті законопроекту. (Наприклад, ст.60, 61, ч. 13 ст. 65 тощо). Відсутність в Законі чіткого вказання на ці юридичні факти може призводити до порушення принципу юридичної визначеності.

3. Детальні коментарі до законопроекту «Про державну політику перехідного періоду»

Первісна редакція	Запропонована редакція	Коментар, зауваження
<p>Проект закону має представляти собою актуальну політичну позицію держави щодо конфлікту і щодо можливості врегулювати всі конфліктні питання на засадах національного та міжнародного права. Вбачається, що норми міжнародного гуманітарного права, норми міжнародного права в галузі прав людини у законопроекті відтворені не повністю і непослідовно.</p>		
<p>П. 5 ч.1 ст. 1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні: конвалідація – визначена законом процедура визнання дійсності нікчемного правочину;</p>	<p>У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні: конвалідація – визначена законом процедура визнання дійсним нікчемного правочину;</p>	<p>З точки зору юридичної техніки правильною є запропонована редакція, оскільки правочин визнається дійсним чи недійсним.</p>
<p>Стаття 2. Держава-агресор, держава-окупант (...) 5. Відшкодування матеріальної та моральної шкоди у випадках, передбачених частинами третьою, четвертою цієї статті, у повному обсязі покладається на Російську Федерацію як на державу-агресора та державу-окупанта.</p>	<p>Стаття 2. Держава-агресор, держава-окупант (...) 5. Відшкодування матеріальної та моральної шкоди у випадках, передбачених частинами третьою, четвертою цієї статті, у повному обсязі відшкодовується за рахунок державного бюджету України з подальшим пред'явленням вимог про відшкодування шкоди до Російської Федерації як держави-агресора та держави-окупанта.</p>	<p>Приведення у відповідність до положень статті 1 Першого протоколу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та практики Європейського суду з прав людини в частині виконання державою позитивних зобов'язань у сфері прав людини.</p>
<p>Ч. 2. Стаття 3 Діяльність окупаційних сил та окупаційних адміністрацій Російської Федерації, що суперечить нормам міжнародного права, є незаконною, а будь-який виданий у зв'язку з такою діяльністю акт є недійсним і не створює жодних правових наслідків, крім документів, що підтверджують факт народження або смерті особи, укладання шлюбу на тимчасово</p>	<p>Діяльність окупаційних сил та окупаційних адміністрацій Російської Федерації, що суперечить нормам міжнародного права, є незаконною, а будь-який виданий у зв'язку з такою діяльністю акт є недійсним і не створює жодних правових наслідків, крім документів, що підтверджують факт народження або смерті особи, укладання або розірвання шлюбу на тимчасово окупованих територіях, а також в інших випадках, передбачених цим Законом.</p>	<p>У тексті законопроекту застосовуються також словосполучення «розірвання шлюбу».</p>

<p>окупованих територіях, а також в інших випадках, передбачених цим Законом.</p>		
<p>Ч. 3 статті 4</p> <p>Термін «ефективний загальний контроль» в цьому Законі вживається у значенні, що розкривається у практиці Європейського суду з прав людини, зокрема у його рішеннях у справах «Лоїзиду проти Туреччини» (заява № 15318/89), «Кіпр проти Туреччини» (заява № 25781/94), «Катан та інші проти Молдови та Росії» (заяви № 43370/04, № 8252/05 та № 18454/06), «Ілашку та інші проти Молдови та Росії» (заява № 48787/99), «Чірагов та інші проти Вірменії» (заява № 13216/05), «Ісаак проти Туреччини» (заява № 44587/98) тощо.</p>	<p>Слід надати конкретне формулювання вказаної дефініції з урахуванням визначень, що містяться у згаданих рішеннях ЄСПЛ.</p>	<p>На наш погляд, такий важливий термін, як «ефективний загальний контроль», слід визначати в законі безпосередньо без посилання на практику ЄСПЛ в цілому та на шість рішень ЄСПЛ, зокрема. Закон повинен містити чітке формулювання правової норми та не допускати двозначних визначень. Посилання на практику ЄСПЛ в цілому з точки зору юридичної техніки є недоречним у визначенні певних дефініцій, що містяться в законі та від чіткості тлумачення яких залежить їх подальше правильне застосування.</p>
<p>Ч.4 статті 8</p> <p>Антитерористична операція на території Донецької та Луганської областей тривала з 14 квітня 2014 року та була завершена (припинена) 30 квітня 2018 року.</p>		<p>Відповідно до ч. 1 статті 1 Закону України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції» період проведення антитерористичної операції - час між датою набрання чинності Указом Президента України "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року "Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України" від 14 квітня 2014 року № 405/2014 та датою набрання чинності Указом Президента України про завершення проведення антитерористичної операції або військових дій на</p>

		<p>території України.</p> <p>Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 квітня 2018 року «Про широкомасштабну антитерористичну операцію в Донецькій та Луганській областях» №116/2018 (далі – Указ), яким обґрунтовується закінчення антитерористичної операції, опубліковано в Офіційному віснику Президента України в день його прийняття, однак додане в цьому Указі рішення РНБО має статус «для службового користування», тож його зміст невідомий для більшості громадян. Водночас із назви Указу №116/2018 та його тексту, доступному до ознайомлення, неможливо дійти висновку про те, що в його тексті йдеться про прийняття рішення про припинення антитерористичної операції.</p> <p>Статтею 57 Конституції України передбачено, що кожному гарантується право знати свої права і обов'язки.</p> <p>Закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, мають бути доведені до відома населення у порядку, встановленому законом.</p> <p>Закони та інші нормативно-правові акти, що визначають права і обов'язки громадян, не доведені до відома населення у порядку, встановленому законом, є нечинними.</p> <p>Оскільки текст Указу Президента з датою завершення АТО не був доведений до громадян, а дата закінчення АТО, яка нібито в ньому встановлена, озвучена тільки у профілі Президента України на Facebook у новині про закінчення антитерористичної операції, то посилання в законопроекті на дату 30.04.2018, як на дату закінчення АТО вважаємо</p>
--	--	---

		передчасним.
<p>Ч. 1 статті 24</p> <p>З метою недопущення до виконання функцій держави або місцевого самоврядування осіб, які своїми рішеннями, діями чи бездіяльністю здійснювали заходи (та/або сприяли їх здійсненню), спрямовані на підри夫 основ національної безпеки і оборони України або порушення прав і свобод людини, до них застосовуються обмеження щодо зайняття посад (люстрація).</p>	<p>Ч. 1 статті 24</p> <p>З метою недопущення до виконання функцій держави або місцевого самоврядування осіб, які своїми рішеннями, діями здійснювали заходи (та/або сприяли їх здійсненню), спрямовані на підри夫 основ національної безпеки і оборони України або порушення прав і свобод людини, до них застосовуються обмеження щодо зайняття посад (люстрація).</p>	<p>Усі злочини, передбачені розділом I Особливої частини КК України («Злочини проти основ національної безпеки України»), з об'єктивної сторони здійснюються шляхом активної поведінки – дії. Включення до правової конструкції частини першої статті 24 законопроекту такої складової як бездіяльність несе загрозу зловживань при вирішенні питання щодо застосування відповідних обмежень. На підставі зазначеного пропонується слова «чи бездіяльність» виключити.</p>
<p>Стаття 29. Засади здійснення конвалідації.</p> <p>1. Правочини, вчинені на тимчасово окупованих територіях, можуть бути визнані дійсними в порядку, встановленому цим Законом, за процедурою перегляду та підтвердження (конвалідації).</p> <p>2. До деокупації населеного пункту, конвалідація може бути здійснена щодо окремих правочинів, вчинених на його території:</p> <p>1) односторонніх правочинів, щодо яких у законі міститься вимога нотаріального посвідчення, які посвідчені окупаційними адміністраціями Російської Федерації;</p> <p>2) документів, що підтверджують факт народження або смерті особи, укладання шлюбу на тимчасово окупованих територіях.</p>	<p>Стаття 29. Засади здійснення конвалідації</p> <p>1. Правочини, вчинені на тимчасово окупованих територіях, можуть бути визнані дійсними в порядку, встановленому цим Законом, за процедурою конвалідації.</p> <p>2. До деокупації населеного пункту конвалідованими можуть бути правочини, вчинені на його території, щодо яких у законі міститься вимога нотаріального посвідчення.</p>	<p>З системного аналізу законопроекту вбачається, що немає заборони на вчинення правочинів між фізичними особами під час тимчасової окупації. Разом з тим, конвалідація правочинів, укладених між фізичними особами можлива тільки після деокупації, дата якої невідома у часі, що значно ускладнює або робить неможливим реалізацію права власності на, наприклад, нерухоме майно.</p> <p>Окупаційні адміністрації, нотаріуси при укладанні угод купівлі-продажу нерухомого майна на їх територіях, залишають собі оригінали правовстановлюючих документів, без яких укласти таку угоду на території, підконтрольній Україні, неможливо.</p> <p>Для осіб, які придбали нерухоме майно на тимчасово окупованих територіях, посвідчення такої угоди в Україні в переважній більшості не потрібно. Тому, громадяни, що продають своє житло та не хочуть залишатись на тих територіях, фактично на</p>

<p>3. Односторонні правочини, щодо яких у законі міститься вимога нотаріального посвідчення, можуть бути визнані судом дійсними в порядку, встановленому Цивільним процесуальним кодексом України, за умови, що вони були посвідчені нотаріусами, чиї повноваження визнані окупаційними адміністраціями Російської Федерації.</p> <p>.....</p>	<p>3. Правочини, щодо яких у законі міститься вимога нотаріального посвідчення, можуть бути визнані судом дійсними в порядку, встановленому Цивільним процесуальним кодексом України, за умови, що вони були посвідчені нотаріусами, чиї повноваження визнані окупаційними адміністраціями Російської Федерації.</p> <p>.....</p>	<p>законних підставах не можуть розпорядитись своїм майном за законами України та зареєструвати відповідний правочин, оскільки не мають оригіналів правовстановлюючих документів.</p> <p>Виникає ситуація, коли власник майна на тимчасово окупованих територіях «втрачає» оригінали документів для українських нотаріусів, встановлює право власності через суд, та тільки після цього за згоди покупця, який повинен приїхати на територію України, укладає відповідну угоду, посвідчує її у нотаріуса та реєструє відповідне право власності у реєстрі.</p> <p>У разі відсутності згоди покупця на такі дії, продавець позбавлений можливості легалізувати таку угоду в Україні.</p> <p>Особливо гостро це питання стоїть для осіб, які повинні декларувати свій майновий стан.</p> <p>З огляду на вищезазначене, пропонуємо передбачити конвалідацію правочинів, укладених під час окупації, що підлягають нотаріальному посвідченню.</p> <p>Крім того, пунктом 5 частини першої ст. 1 проекту Закону конвалідація визначена як визначена законом процедура дійсності нікчемного правочину.</p> <p>Стаття 202 Цивільного кодексу України визначає правочин як дію особи, спрямовану на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.</p> <p>Фактично в законопроекті вводиться нове поняття «конвалідація документів», що породжує неузгодженість норм проекту Закону.</p> <p>Також, вважаємо, що застосування конвалідації лише до односторонніх правочинів обмежує громадян</p>
--	---	---

		України у праві власності щодо розпорядження об'єктами права приватної власності, що не відповідає Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.
<p>Ч.3 статті 30</p> <p>У разі, коли обсяг відомостей про особу, поданих разом із заявою про державну реєстрацію народження, недостатній для державної реєстрації факту народження або якщо є обґрунтовані сумніви щодо справжності поданих документів орган державної реєстрації актів цивільного стану негайно звертається до суду із заявою про встановлення факту народження особи, народженої на тимчасово окупованих територіях.</p>	<p>У разі, коли обсяг відомостей про особу, передбачений Порядком визнання органами РАЦС фактів народжень і смертей, які відбулися на тимчасово окупованій території, поданих разом із заявою про державну реєстрацію народження, недостатній для державної реєстрації факту народження або якщо є обґрунтовані сумніви щодо справжності поданих документів орган державної реєстрації актів цивільного стану відмовляє у реєстрації факту народження особи, народженої на тимчасово окупованих територіях.</p>	<p>Відповідно до ч. 3 ст. 2 Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» діяльність збройних формувань Російської Федерації та окупаційної адміністрації Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, що суперечить нормам міжнародного права, є незаконною, а будь-який виданий у зв'язку з такою діяльністю акт є недійсним і не створює жодних правових наслідків, крім документів, що підтверджують факт народження або смерті особи на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, які додаються відповідно до заяви про державну реєстрацію народження особи та заяви про державну реєстрацію смерті особи.</p> <p>Разом з тим порядку застосування вказаних положень ч.3 ст.2 Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» не встановлено.</p> <p>На цій підставі, незважаючи на вищевказану норму закону, органи РАЦС відмовляють громадянам, що проживають на тимчасово окупованих територіях у встановленні фактів народження або смерті, що має наслідком звернення до суду з відповідними заявами.</p>

<p>Ч. 4. Статті 30</p> <p>Особа, яка звернулась з заявою до органу державної реєстрації актів цивільного стану, також може звернутись до суду для встановлення факту народження на тимчасово окупованих територіях.</p>	<p>Особа, яка звернулась з заявою до органу державної реєстрації актів цивільного стану, звертається до суду для встановлення факту народження на тимчасово окупованих територіях, у разі відмови такого органу.</p>	<p>Отже, є побоювання, що органи РАЦС так само будуть піддавати сумніву справжність всіх поданих документів та звертись до суду, щоб перекласти відповідальність за прийняття рішення на інший орган – суд, як це є зараз.</p> <p>Вважаємо за доцільне розробити відповідний Порядок визнання органами РАЦС фактів народжень і смертей, які відбулися на тимчасово окупованій території, який би чітко визначив, які саме документи та з якими ознаками повинні прийматись органами РАЦС для посвідчення факту народження та смерті.</p> <p>Вважаємо, що особа самостійно значно швидше здійснить захист свого права в суді, ніж це зробить орган РАЦСу.</p> <p>Крім того, органи РАЦС у разі залишення такого обов'язку будуть виконувати непритаманну їм функцію. Відмов у реєстрації факту народження може бути багато, що спричинить необхідність подання низки заяв до суду, гальмування роботи органу та гальмування виконання ним безпосередніх функцій, у порівнянні з поданням до суду таких заяв безпосередньо заявниками.</p>
<p>Ч.5 статті 30</p> <p>Копію заяви про встановлення факту народження особи на тимчасово окупованій території, орган державної реєстрації актів цивільного стану видає або надсилає заявнику не пізніше наступного дня з дня подання заяви до</p>	<p>Копію заяви про встановлення факту народження особи на тимчасово окупованій території, орган державної реєстрації актів цивільного стану видає або надсилає заявнику негайно з моменту прийняття рішення про звернення до суду з заявою про встановлення</p>	<p>Відповідно до ч. 2 ст. 317 ЦПК України справи про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України, визначеній Верховною Радою України, розглядаються невідкладно з моменту надходження відповідної заяви до суду.</p> <p>Отже втрачається сенс надсилання копії зави</p>

суду.	факту народження особи, народженої на тимчасово окупованих територіях.	заявнику наступного дня після звернення до суду, оскільки суд в день звернення повинен розглянути таку заяву.
<p>Ч.3 статті 31</p> <p>У разі, коли обсяг відомостей про особу, поданих разом із заявою про державну реєстрацію смерті, недостатній для державної реєстрації факту смерті або якщо є обґрунтовані сумніви щодо справжності поданих документів орган державної реєстрації актів цивільного стану негайно звертається до суду із заявою про встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованій території України.</p>	<p>У разі, коли обсяг відомостей про особу, передбачений Порядком визнання органами РАЦС фактів народжень і смертей, які відбулися на тимчасово окупованій території, поданих разом із заявою про державну реєстрацію народження, недостатній для державної реєстрації факту народження або якщо є обґрунтовані сумніви щодо справжності поданих документів орган державної реєстрації актів цивільного стану відмовляє у реєстрації факту народження особи, народженої на тимчасово окупованих територіях.</p>	<p>Див. обґрунтування до ч.ч.3-5 ст. 30</p>
<p>Ч. 4. Статті 31</p> <p>Особа, яка звернулась з заявою до органу державної реєстрації актів цивільного стану, також може звернутись до суду для встановлення факту смерті на тимчасово окупованих територіях</p>	<p>Особа, яка звернулась з заявою до органу державної реєстрації актів цивільного стану, звертається до суду для встановлення факту смерті на тимчасово окупованих територіях, у разі відмови такого органу.</p>	<p>Див. обґрунтування до ч.ч.3-5 ст. 30</p>

<p>Ч.5 статті 31</p> <p>Копію заяви про встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованій території, орган державної реєстрації актів цивільного стану видає або надсилає заявнику, не пізніше наступного дня з дня подання заяви до суду.</p>	<p>Копію заяви про встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованій території, орган державної реєстрації актів цивільного стану видає або надсилає заявнику, негайно з моменту прийняття рішення про звернення до суду з заявою про встановлення факту смерті особи на тимчасово окупованих територіях.</p>	<p>Див. обґрунтування до ч.ч.3-5 ст. 30.</p>
<p>Ч.4 статті 33</p> <p>Комісія з конвалідації ухвалює рішення протягом одного місяця з дня надходження заяви.</p>	<p>Регіональна комісія з конвалідації ухвалює рішення протягом одного місяця з дня надходження заяви</p>	<p>Статтею 33 передбачаються регіональні та національна комісії з конвалідації. Слід чітко визначити, про яку комісію йдеться у ч. 4 цієї статті.</p>
<p>Ч. 2 статті 36.</p> <p>Встановлюється Національний день пам'яті жертв збройної агресії Російської Федерації, який відзначається щорічно (обрати один з варіантів)</p> <p>1 березня — в день надання у 2014 році Радою Федерації Федеральних Зборів Російської Федерації дозволу на використання Збройних сил Російської Федерації на території України</p> <p>15 березня — в день вбивства у 2014 році в Криму Решата Аметова - першого громадянина України, що загинув під час тимчасової окупації</p> <p>березня — в день загибелі прапорщика Сергія Кокуріна під час штурму у 2014 році 13-го фотограметричного центру Головного управління оперативного забезпечення Збройних Сил України</p>	<p>1. З метою вшанування пам'яті жертв збройної агресії Російської Федерації, висвітлення фактів про передумови, перебіг та наслідки збройного конфлікту можуть утворюватися музеї, встановлюватися пам'ятні дошки та інші знаки.</p>	<p>Відповідно до правил законодавчої техніки нормативні положення закону не повинні містити зайвої деталізації. Закон регулює суспільні відносини, а не вирішує конкретне питання для конкретної фізичної чи юридичної особи. Тому підлягає виключенню положення, яким визначаються конкретні установи та місце їх розташування.</p> <p>Пропонується зміст цієї статті обмежити загальною декларативною нормою щодо вшанування пам'яті створенням музеїв, пам'ятних дощок тощо.</p> <p>У зв'язку з чим частини 3-6 статті 36 проекту закону вважати відповідно частинами 2-5.</p>

<p>в Сімферополі квітня — в день вбивства у 2014 році в Донецькій області депутата Горлівської міської ради Володимира Рибака 17 липня — в день збиття у 2014 році окупаційними силами Російської Федерації пасажирського лайнера рейсу МН-17 Малайзійських авіаліній.</p>	<p>1 березня — в день надання у 2014 році Радою Федерації Федеральних Зборів Російської Федерації дозволу на використання Збройних сил Російської Федерації на території України</p>	<p>Вважаємо 1 березня датою, що найбільш відображає суть пам'яті жертв збройної агресії Російської Федерації, оскільки саме в цей день, РФ фактично дозволила здійснення такої агресії.</p>
<p>Стаття 37. Забезпечення інформаційного суверенітету та подолання наслідків пропаганди (...) 2. З метою подолання наслідків пропаганди держава забезпечує належне фінансування та діяльність центрального органу виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті Українського народу, Національний музей подолання збройної агресії Російської Федерації, установ та організацій, що здійснюють діяльність, спрямовану на посилення інформаційної безпеки, подолання наслідків пропаганди.</p>	<p>Стаття 37. Забезпечення інформаційного суверенітету та подолання наслідків пропаганди (...)</p>	<p>Пропонується виключити частину 2 статті 37 як таку, що не відповідає вимогам законодавчої техніки, є зайвою. Належне фінансування та діяльність центрального органу виконавчої влади забезпечується бюджетним процесом, а не декларативною нормою закону.</p>
<p>Глава 6. ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ПРОТЯГОМ ПЕРЕХІДНОГО ПЕРІОДУ Стаття 38. Діяльність Кабінету Міністрів України протягом перехідного періоду</p>	<p>Глава 6. ДІЯЛЬНІСТЬ КАБІNETУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ, ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПРОТЯГОМ ПЕРЕХІДНОГО ПЕРІОДУ Стаття 38. Діяльність Кабінету Міністрів України, державних органів та органів місцевого самоврядування протягом перехідного періоду</p>	<p>У частині першій статті 38 законопроекту визначено, що Кабінет Міністрів України визначає порядок відновлення роботи територіальних органів центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади, органів влади АРК та органів місцевого самоврядування на деокупованих територіях, а частиною другою визначено заходи, які вживає Кабінет Міністрів України для захисту прав і свобод людини і громадянина та підготовки консолідованої претензії до Російської Федерації щодо реалізації її міжнародно-правової відповідальності за збройну агресію проти України.</p>

		Таким чином, назва Глави 6 та статті 38 законопроекту не повною мірою відображають їх зміст. Запропоновано внести відповідні уточнення.
<p>Ч. 1 статті 42</p> <p>Для виконання повноважень місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у випадках, встановлених законом, на деокупованих територіях під час конфліктного періоду можуть утворюватись та функціонувати військово-цивільні адміністрації територіальних громад, районів, а також Донецька та Луганська обласні військово-цивільні адміністрації.</p>	<p>Для виконання повноважень місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у випадках, встановлених законом, на деокупованих територіях під час конфліктного періоду можуть утворюватись та функціонувати військово-цивільні адміністрації населених пунктів, районів, а також Донецька та Луганська обласні військово-цивільні адміністрації.</p>	<p>Пропонуємо привести ч.1 статті 42 проєкту закону у відповідність із Законом України «Про військово-цивільні адміністрації», згідно із яким можуть утворюватися військово-цивільні адміністрації <u>населених пунктів</u>.</p>
<p>П. 7 ч. 1 статті 43</p> <p>Основними напрямками захисту прав і свобод цивільного населення на тимчасово окупованих територіях є:</p> <p>забезпечення доступу до закладів освіти та засобів масової інформації України.</p>	<p>7) забезпечення доступу до закладів освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та засобів масової інформації України.</p> <p>Доповнити!</p> <p>8) відновлення поштового зв'язку з тимчасово окупованими територіями.</p>	<p>Забезпечення прав і свобод цивільного населення на тимчасово окупованих територіях не має обмежуватися доступом до закладів освіти та засобів масової інформації. Громадянам України, які проживають на окупованих територіях, має бути гарантоване право на охорону здоров'я, соціальний захист тощо. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (стаття 3 Конституції України)</p> <p>Пропонується доповнити п. 7 ч. 1 словами «охорони здоров'я, соціального захисту».</p> <p>Проблема поштового сповіщення, неможливість своєчасного інформування шляхом надсилання відповідних повідомлень, в тому числі і органами державної влади негативно впливає на обсяг прав осіб,</p>

		<p>що проживають на непідконтрольних територіях. Так, неможливість повідомлення про слухання справи, де відповідачем є громадянин України, який проживає на непідконтрольній території, або юридична особа, яка має реєстрацію на вказаних територіях, порушує їх право на доступ до суду. При цьому держава не доклала належних зусиль для виправлення цієї ситуації та виконання своїх позитивних зобов'язань щодо забезпечення доступу до суду.</p> <p>Не вирішує проблеми і можливість подання документів або звернень за допомогою on-line інструментів. Для користування ними необхідна авторизація, часто за допомогою цифрового підпису, який неможливо отримати на непідконтрольних територіях. Крім того, в літніх людей відсутні навички користування on-line інструментарієм, тому єдиним можливим зв'язком для них залишається поштовий зв'язок.</p>
<p>Стаття 53. Особливості обчислення строків позовної давності та поновлення процесуальних строків.</p> <p>1. У випадку неможливості звернення до суду у зв'язку з тимчасовою окупацією населеного пункту, строк звернення до суду (строк позовної давності) починає перебіг з дати деокупації відповідного населеного пункту.</p>	<p>Стаття 53. Особливості обчислення позовної давності та поновлення процесуальних строків.</p> <p>2. У випадку неможливості звернення до суду у зв'язку з тимчасовою окупацією населеного пункту, строк звернення до суду (позовна давність) починає перебіг з дати деокупації відповідного населеного пункту.</p>	<p>Відповідно до частини 1 статті 256 ЦК України позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.</p> <p>Отже, позовна давність – це вже строк, тому формулювання строк позовної давності вважаємо логічно неправильним, з огляду на фактичний зміст словосполучення : строк строку звернення до суду.</p> <p>Крім того, вважаємо, що слід застосовувати терміни у їх первісному визначенні, зокрема, щодо позовної давності - релевантно визначенню у главі 19 Цивільного кодексу.</p>

<p>Ч. 3 статті 53</p> <p>Суди можуть поновити строки, визначені частиною першою цієї статті.</p>	<p>Суди можуть визнати поважними причини пропуску строку, визначеного частиною першою цієї статті.</p>	<p>По-перше, в частині 1 статті 53 законопроекту визначено тільки один строк – позовну давність, тому використання множинного числа до строку в частині 3 цієї статті вважаємо невідповідним.</p> <p>По-друге, згідно з ч. 5 статті 267 ЦК України якщо суд визнає поважними причини пропущення позовної давності, порушене право підлягає захисту.</p> <p>Тобто, суд не поновлює позовну давність, а визнає поважними причини її пропущення.</p>
<p>Ч.3 статті 54</p> <p>Судді можуть бути за власною заявою переведені до судів, територіальна юрисдикція яких поширюється на тимчасово окуповані території.</p> <p>Ч.5 статті 54</p> <p>До прийняття рішення Головою Верховного Суду про відновлення здійснення правосуддя окремими судами, територіальна підсудність яких поширюється на тимчасово окуповані території, судді, переведені до таких судів відповідно до частини третьої цієї статті, тимчасово відряджаються на посаду судді до суду, з якої</p>	<p>Судді можуть бути за власною заявою переведені до судів, територіальна юрисдикція яких поширюється на тимчасово окуповані території, після прийняття рішення Головою Верховного Суду про відновлення здійснення правосуддя цими судами.</p> <p>Виключити</p>	<p>Вважаємо недоцільним переведення судді до суду, територіальна юрисдикція якого поширюється на тимчасово окуповані території, і який ще не відновив роботу.</p> <p>Абзацами 1-2 ч. 2 статті 55 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» встановлено граничний строк перебування судді у відрядженні – 2 роки.</p> <p>У разі переведення судді до суду, територіальна юрисдикція якого поширюється на тимчасово окуповані території, та не відновлення роботи суду протягом більше ніж 2 років, такий суддя підлягає поверненню до суду, з якого він був відряджений. Водночас, весь цей час він буде працювати в цьому суді.</p> <p>Окрім зайвої роботи органів, що відповідають за відрядження судді, таке відрядження жодного змістовного навантаження не несе. З огляду на що, вважаємо регулювання викладене в ч.ч. 3, 5 ст. 5 недоцільним.</p>

<p>вони були переведені.</p>		
<p>Ч.4 статті 54</p> <p>Судді судів, територіальна юрисдикція яких поширюється на тимчасово окуповані території, переводяться в порядку, затвердженому Вищою радою правосуддя за поданням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, погодженим з Державною судовою адміністрацією України.</p>	<p>Виключити.</p>	<p>Незрозуміло, що мали на увазі автори законопроекту. Якщо це стосується можливості переведення суддів судів, територіальна юрисдикція яких поширюється на тимчасово окуповані території, до інших судів, то це слід уточнити.</p> <p>Якщо ж це стосується переводу суддів судів, територіальна юрисдикція яких поширюється на тимчасово окуповані території, щоб вони мали змогу працювати в цих судах, то вони вже є суддями таких судів, виходячи зі змісту статті і не потребують додаткового переведення.</p>
<p>Стаття 56. Особливий порядок здійснення свободи пересування та переміщення товарів (...)</p> <p>4. Забороняється на період тимчасової окупації постачання товарів (робіт, послуг) з тимчасово окупованих територій та на тимчасово окуповані території, за винятком:</p> <p>1) особистих речей громадян, визначених частиною першою статті 370 Митного кодексу України (крім товарів, визначених пунктом 24 частини першої зазначеної статті), що переміщуються у ручній поклажі та/або супроводжуваному багажі;</p>	<p>Стаття 56. Особливий порядок здійснення свободи пересування та переміщення товарів (...)</p> <p>виключити</p>	<p>Відповідно до правил законодавчої техніки нормативні положення закону не повинні містити зайвої деталізації. Тому підлягає виключенню положення, яким визначаються конкретні норми щодо переміщення грошей, речей, продуктів харчування.</p> <p>Також частиною третьою статті 56 проекту закону визначено, що порядок виїзду осіб, переміщення товарів на тимчасово окуповані території і в'їзду осіб, переміщення товарів із таких територій визначає Кабінет Міністрів України.</p> <p>Враховуючи зазначене пропонується частини четверту-п'яту статті 56 виключити.</p>

<p>2) соціально значущих продуктів харчування, що переміщуються фізичними особами, сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент десяти прожиткових мінімумів для працездатних осіб, встановлених на 1 січня відповідного року, та сумарна вага яких не перевищує 50 кілограмів на одну особу, за переліком, що затверджує Кабінет Міністрів України.</p> <p>5. Положення пункту другого частини четвертої цієї статті застосовується у разі, коли особа, яка ввозить товари на тимчасово окуповані території, в'їжджає на такі території не частіше одного разу протягом однієї доби.</p> <p>6. Обмеження, встановлені частинами четвертою, п'ятою цієї статті не поширюється на:</p> <p>1) постачання електричної енергії з тимчасово окупованих територій та на тимчасово окуповані території, що здійснюється відповідно до рішення Ради національної безпеки та оборони України;</p> <p>2) переміщення з тимчасово окупованих територій товарів, що мають стратегічне значення для галузей економіки та безпеки держави, за підтвердженням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику економічного, соціального розвитку і торгівлі;</p> <p>3) переміщення на тимчасово окуповані території гуманітарної допомоги, яка надається відповідно до Закону України «Про гуманітарну допомогу».</p> <p>(...)</p>		
<p>Стаття 58. Гарантії права власності та правовий режим майна на тимчасово окупованих</p>	<p>Доповнити ст. 58 пунктом 5, у зв'язку з чим пункти 5,6,7,8 вважати пунктами 6,7,8,9.</p>	<p>Верховною Радою України після початку АТО з метою упорядкування розірваних адміністративних</p>

<p>територіях</p> <p>Норми відсутні</p>	<p>З метою збереження майна, що належить територіальним громадам сіл, селищ, міст, адміністративні центри яких розташовані на тимчасово окупованих територіях, обласна військово-цивільна адміністрація вживає заходів щодо виявлення та управління таким майном на контрольованій території (крім вирішення питання відчуження, у тому числі шляхом приватизації комунального майна)</p> <p>Доповнити ст. 58 пунктом 10.</p> <p>Втрати доходів місцевих бюджетів внаслідок надання пільг згідно з пунктами 2-4 частини шостої цієї статті компенсуються відповідним місцевим</p>	<p>зв'язків між окремими населеними пунктами та забезпечення їх життєдіяльності прийнято низку постанов, якими такі населені пункти та частини територій, які раніше входили до адміністративно-територіальних одиниць, адміністративні центри яких знаходяться на тимчасово окупованій території, включені до адміністративно-територіальних одиниць, органи управління яких (відповідні сільські, селищні, міські ради або військово-цивільні адміністрації) здійснюють свої повноваження у встановленому порядку. На таких територіях знаходяться об'єкти інфраструктури, які є комунальною власністю територіальних громад, адміністративні центри яких знаходяться на окупованих територіях та органи місцевого самоврядування яких не здійснюють свої повноваження. Проте, органи управління, на території юрисдикції яких знаходиться зазначене майно, не наділені повноваженнями щодо утримання такого майна з метою його збереження. Пропонується статтю 58 проєкту закону після частини четвертої доповнити новою частиною, у зв'язку із чим частини п'яту – восьму вважати шостою – дев'ятою відповідно.</p> <p>Пропонується визначити джерело покриття втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок надання відповідних пільг.</p>
---	---	---

	бюджетам шляхом надання субвенцій з Державного бюджету не пізніше наступного бюджетного періоду, в якому були надані такі пільги.	
Стаття 71. Утворення та функціонування перехідних державних, міжнародних перехідних або військово-цивільних адміністрацій (...) 7. Фінансування діяльності перехідних державних, міжнародних перехідних, військово-цивільних адміністрацій здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України та/або місцевих бюджетів , а також з інших, не заборонених законом, джерел.	Стаття 71. Утворення та функціонування перехідних державних, міжнародних перехідних або військово-цивільних адміністрацій (...) 7. Фінансування діяльності перехідних державних, міжнародних перехідних, військово-цивільних адміністрацій здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, а також з інших, не заборонених законом, джерел.	Враховуючи обмежений склад доходів місцевих бюджетів, пропонуємо визначити джерелом фінансування діяльності перехідних державних, міжнародних перехідних, військово-цивільних адміністрацій кошти Державного бюджету України, а також кошти інших, не заборонених законом, джерел.
Стаття 80. Національний діалог (...) 3. Національний діалог здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів та з інших джерел, не заборонених законом.	Стаття 80. Національний діалог (...) 3. Національний діалог здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України та з інших джерел, не заборонених законом.	Враховуючи обмежений склад доходів місцевих бюджетів, пропонуємо визначити джерелом фінансування національного діалогу кошти Державного бюджету України та кошти інших джерел, не заборонених законом.
Стаття 82. Засади проведення виборів на деокупованих територіях 1. Вибори на деокупованих територіях призначаються одночасно з черговими місцевими виборами, але не раніше, ніж через два роки після деокупації відповідного району, області, Автономної Республіки Крим, міста Севастополя і проводяться з додержанням визначених цим Законом вимог. 2. Вибори на деокупованих територіях проводяться на засадах публічності та відкритості виборчого процесу як основних принципів виборчого права, встановлених Конституцією	Стаття 82. Засади проведення виборів на деокупованих територіях 1. Вибори на деокупованих територіях призначаються одночасно з черговими місцевими виборами, але не пізніше двох років після деокупації відповідного району, області, Автономної Республіки Крим, міста Севастополя і проводяться з додержанням визначених цим Законом вимог. 2. Вибори на деокупованих територіях проводяться на засадах виборчого процесу, визначених Виборчим кодексом України, в тому числі з обов'язковим додержанням стандартів	З метою прискорення процесу реінтеграції деокупованих територій пропонується зменшити строк щодо призначення виборів на цих територіях, визначивши кінцевий термін їх призначення. З метою уникнення дублювання положень Виборчого кодексу України щодо засад виборчого процесу пропонується частину другу статті 82 законопроекту викласти у запропонованій редакції, а підпункти 5-8 цієї частини виключити. Деокуповані території – території України, які

<p>України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, в тому числі з обов'язковим додержанням стандартів ОБСЄ щодо проведення демократичних виборів.</p> <p>3. Вибори на деокупованих територіях проводяться із забезпеченням:</p> <p>(...)</p> <p>3) виведення всіх окупаційних сил Російської Федерації;</p> <p>(...)</p> <p>5) дотримання принципів політичного плюралізму і багатопартійності, рівності прав і можливостей участі у виборчому процесі;</p> <p>6) свободи передвиборної агітації, рівних можливостей доступу до засобів масової інформації та відновлення з цією метою українського теле- та радіомовлення, вільного обігу українських друкованих засобів масової інформації на деокупованих територіях;</p> <p>7) дотримання гарантій вільного волевиявлення та таємного голосування, виборчих прав внутрішньо переміщених осіб;</p> <p>8) прозорого підрахунку голосів, встановлення підсумків голосування і результатів виборів.</p>	<p>ОБСЄ щодо проведення демократичних виборів.</p> <p>3. Вибори на деокупованих територіях проводяться із забезпеченням:</p> <p>виключити</p> <p>(...)</p> <p>виключити</p>	<p>перебували у статусі тимчасово окупованих територій, і на яких забезпечено державний суверенітет України та які визнано деокупованими (пункт 12 частини першої статті 1 проєкту закону). Пропонується підпункт 3 частини третьої статті 82 законопроєкту виключити, оскільки виведення окупаційних сил є складовою деокупації.</p>
---	---	---

<p>Стаття 83. Формування органів місцевого самоврядування на деокупованих територіях (...)</p> <p>3. Протягом одного року з дня відкриття першої сесії новообраної місцевої ради допускається повне або часткове фінансування її діяльності, зокрема, фінансування діяльності виконавчих органів місцевої ради, за рахунок коштів відповідного обласного бюджету, Державного бюджету України.</p>	<p>Стаття 83. Формування органів місцевого самоврядування на деокупованих територіях (...)</p> <p>3. Протягом одного року з дня відкриття першої сесії новообраної місцевої ради допускається повне або часткове фінансування її діяльності, зокрема, фінансування діяльності виконавчих органів місцевої ради, за рахунок коштів Державного бюджету України.</p>	<p>Враховуючи обмежений склад доходів обласних бюджетів, пропонуємо визначити джерелом фінансування діяльності виконавчих органів місцевих рад на деокупованих територіях кошти Державного бюджету України.</p>
<p>Розділ V ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ</p>	<p>Розділ V ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ</p>	
<p>(...)</p> <p>6. Внести зміни до таких законодавчих актів України:</p>	<p>(...)</p> <p>6. Внести зміни до таких законодавчих актів України:</p>	
<p>(...)</p> <p>23) в пункті «а» частини третьої статті 28 Закону України «Про телекомунікаційні мережі» № 1280-IV від 18.11.2003 (Відомості Верховної Ради України, 2004, № 12, ст. 155 із наступними змінами) слова та знаки «країни, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом» замінити словами та знаком «держави-агресора»;</p>	<p>(...)</p> <p>23) в абзаці третьому пункту «а» частини третьої статті 28 Закону України «Про телекомунікації» № 1280-IV від 18.11.2003 (Відомості Верховної Ради України, 2004, № 12, ст. 155 із наступними змінами) слова та знаки «країни, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом» замінити словами та знаком «держави-агресора»;</p>	<p>Редакційна правка</p>
<p>(...)</p> <p>41) в Законі України «Про військово-цивільні адміністрації» № 141-VIII від 18.01.2018 (Відомості Верховної Ради України, 2015, № 13, ст. 87 із наступними змінами):</p> <p>(...)</p>	<p>(...)</p> <p>41) в Законі України «Про військово-цивільні адміністрації» № 141-VIII від 18.01.2018 (Відомості Верховної Ради України, 2015, № 13, ст. 87 із наступними змінами):</p> <p>(...)</p>	<p>14.01.2021 набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» щодо впорядкування окремих питань організації та діяльності військово-цивільних адміністрацій» від 17.12.2020 № 1120. Підпункт 41 пункту 6 Розділу V законопроекту підлягає доопрацюванню з урахуванням положень вказаного</p>

		<p>Закону. Крім того, пропонуємо статтю 4 Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» доповнити п'ятою частиною такого змісту:</p> <p>«5. Обласні військово-цивільні адміністрації у випадках, передбачених законом, здійснюють управління об'єктами права власності, у тому числі спільної власності територіальних громад, іншими речовими правами на майно територіальних громад сіл, селищ, міст, адміністративні центри яких розташовані на тимчасово окупованих територіях (крім вирішення питання відчуження, у тому числі шляхом приватизації комунального майна).»</p>
--	--	---